

**VALSTYBINĖS SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBOS
PRIE APLINKOS MINISTERIJOS
DIREKTORIUS**

ĮSAKYMAS

**DĖL PAUKŠČIŲ APSAUGAI SVARBIOS TERITORIJOS – KRETUONO EŽERO
(KODAS LTSVEB003) DALIES 2027–2036 METŲ VEIKSMŲ PLANO PATVIRTINIMO**

2026 m.

d. Nr. V-

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 28 straipsnio 10 dalimi, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. D1-281 „Dėl Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ 9.1, 10.1, 10.2. papunkčiais, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. D1-180 „Dėl Saugomų teritorijų gamtotvarkos planų, tikslinių programų ir veiksmų planų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir siekdama įgyvendinti apsaugos ir tvarkymo priemonės, kad būtų užtikrinta tinkama saugomų rūšių, jų buveinių apsaugos būklė:

1. T v i r t i n u pridedamą Paukščių apsaugai svarbios teritorijos – Kretuono ežero (kodas LTSVEB003) dalies 2027–2036 metų veiksmų planą (toliau – veiksmų planas).

2. P a v e d u Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijai:

2.1. pagal kompetenciją koordinuoti 1 punkte nurodyto veiksmų plano įgyvendinimo eigą;

2.2. organizuoti veiksmų plane numatytų apsaugos ir tvarkymo priemonių įgyvendinimą;

2.3. duomenis apie atliktą stebėseną bei įgyvendintas veiksmų plano priemones suvesti į Biologinės įvairovės informacinės sistemos (BIIS) gamtotvarkos modulį per 15 d. d. nuo kiekvienų darbų užbaigimo ar atliktos stebėsenos datos.

Direktorė

Agnė Jasinavičiūtė-Trakimienė

PATVIRTINTA
Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie
Aplinkos ministerijos direktoriaus
2026 m. d. įsakymu Nr.

PAUKŠČIŲ APSAUGAI SVARBIOS TERITORIJOS – KRETUONO EŽERO (KODAS LTSVEB003) DALIES 2027–2036 METŲ VEIKSMŲ PLANAS

I. ĮVADINĖ DALIS

1.1. Bendra informacija apie teritoriją

1. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos – Kretuono ežero (kodas LTSVEB003) dalies 2027–2036 metų veiksmų planas (toliau – Veiksmų planas) parengtas daliai paukščių apsaugai svarbios teritorijos pavadinimu „Kretuono ežeras“ (kodas LTSVEB003; toliau – PAST), kuri yra rytinėje Lietuvos dalyje ir patenka į Švenčionių rajono savivaldybės Švenčionėlių seniūniją. Veiksmų plano teritorija (toliau – Teritorija) nuo Švenčionėlių nutolusi 9 km į šiaurės rytus, 8 km – į pietvakarius nuo Ignalinos, 12 km – į šiaurės vakarus nuo Švenčionių, 4 km – į rytus nuo Kaltanėnų gyvenvietės ir rytiniu pakraščiu ribojasi su Reškutėnų kaimu. Teritorijos centro koordinatės – 632182, 6125291 (LKS). Bendras Teritorijos plotas – 87 ha. Visa Teritorija patenka į Aukštaitijos nacionalinį parką, taip pat ir į buveinių apsaugai svarbią teritoriją pavadinimu „Kretuono ežeras ir jo apylinkės“ (kodas LTSVE0033; toliau – BAST). Veiksmų plane numatytos priemonės apima Kretuono ežero Didžiąją ir dvi mažesnes salas (iš viso 24,14 ha).

1.2. Teritorijos teisinis statusas, gamtinės ir kultūros vertybės

2. Teritorija patenka į Aukštaitijos nacionalinio parko Kretuono kraštovaizdžio draustinį, kurio tvarkymo zonų ribos patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 38-942 „Dėl Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“. Šiame draustinyje saugomas ir reprezentuojamas didelės ekologinės vertės, unikalus Lietuvoje gamtos ir kultūros kompleksas, pasižymintis valstybinės svarbos archeologiniais radiniais ir etnografiškai vertingu Kretuonių kaimu. Pagal minėtą planavimo schemą Teritorijoje išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos: kultūros paveldo objektų reguliuojamos apsaugos ir ekosistemas saugančių vandenų išsaugančio ūkininkavimo.

3. Teritorija patenka į BAST (1 priedas), patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2025 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. D1-76 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2018 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. D1-317 „Dėl buveinių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“ pakeitimo“ ir skirtą (tik Veiksmų plano teritorijai aktualios vertybės) išsaugoti palankią ūdros (*Lutra lutra*) apsaugos būklę (2 priedas).

4. Teritorija yra ir dalis PAST (3 priedas), kuri patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. D1-245 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymo Nr. D1-281 „Dėl paukščių apsaugai svarbių teritorijų nustatymo“ pakeitimo“ ir skirtą gaiduko (*Calidris pugnax*), upinės žuvėdros (*Sterna hirundo*) ir mažojo kiro (*Hydrocoleus minutus*) perimviečių apsaugai. Šio PAST rūšims patvirtinti apsaugos tikslai numato:

4.1. išsaugoti ne mažiau kaip 5 perinčias gaiduko (*Calidris pugnax*) pateles ne mažesniame kaip 170 ha atviro salų, pievų, ganyklų ir kitų gaidukui tinkamų buveinių ploto, iš kurio 90 proc.

turėtų sudaryti geros būklės (neužaugę sumedėjusia ir aukšta žoline augmenija) (Veiksmų planas apima 12 % apsaugos tikslų ploto);

4.2. pasiekti ne mažiau kaip 3 reguliariai aptinkamas perinčias mažųjų kirų (*Hydrocoleus minutus*) poras, ne mažesniame kaip 20 ha atviro salų ar kito vandens supamo sausumos ploto, iš kurio 90 proc. turėtų sudaryti geros būklės (neužaugę sumedėjusia ir aukšta žoline augmenija) (Veiksmų planas apima 100 % apsaugos tikslų ploto);

4.3. išsaugoti ne mažiau kaip 220 perinčių upinių žuvėdrų (*Sterna hirundo*) porų, ne mažesniame kaip 20 ha atviro salų ar kito vandens supamo sausumos ploto, iš kurio 90 proc. turėtų sudaryti geros būklės (neužaugę sumedėjusia ir aukšta žoline augmenija) (Veiksmų planas apima 100 % apsaugos tikslų ploto).

5. Kadangi planuojamos tvarkymo priemonės neturės jokios įtakos BAST ir PAST gamtinių vertybėms, esančioms už Veiksmų plano Teritorijos ribų, 1 lentelėje pateikiamos tik Teritorijos ribose esančios gamtinės vertybės. Į veiksmų plano teritoriją patenka BAST vertybės – ūdros apsaugos tikslo plotas, tačiau planuojamos tvarkymo priemonės neturės neigiamos įtakos ūdros gerai apsaugos būklei.

6. Numatoma, kad planuojamų gamtotvarkos priemonių įgyvendinimas turės teigiamos įtakos PAST saugomoms rūšims – gaidukui, upinei žuvėdrai ir mažajam kirui. Planuojamomis priemonėmis palaikomos žemažolės atviros buveinės, reikalingos ir kitų žasinių bei sėjikinių paukščių rūšių perėjimui.

1 lentelė. Veiksmų plano teritorijoje registruotos saugomos gamtinės vertybės (pagal SRIS 2026-03-02 išrašas Nr. 4805; G. Varnas duom.; LOD).

Eil. Nr.	Vertybė	Apsaugos statusas/svarba	Vertybės būklė
1.	Mėlynasis palemonas (<i>Polemonium caeruleum</i>)	SRS, pažeidžiama*	Nežinoma, centrinėje Didžiosios salos dalyje 5 žydintys augalai 2022-06-17.
2.	Rudagalvė antis (<i>Aythya ferina</i>)	SRS, pažeidžiama	Patenkinama, 2018–2022 m. iki 40 perinčių porų.
3.	Dryžagalvė kryklė (<i>Spatula querquedula</i>)	SRS, pažeidžiama	Nežinoma, 2006–2010 m. perėjo 1–3 poros.
4.	Šaukštasnapė antis (<i>Spatula clypeata</i>)	SRS, arti grėsmės	Nežinoma, 2007–2013 m. perėjo 1–6 poros.
5.	Pilkoji antis (<i>Mareca strepera</i>)	SRS, arti grėsmės	Patenkinama, 2015–2025 m. iki 35 perinčių porų.
6.	Smailiauodegė antis (<i>Anas acuta</i>)	SRS, kritiškai grėsminga	Nežinoma, 2004–2014 m. perėjo 1–2 poros.
7.	Paprastasis gričiukas (<i>Limosa limosa</i>)	SRS, grėsminga	Nežinoma, 2001–2019 m. 1–16 perinčių porų.
8.	Stulgys (<i>Gallinago media</i>)	SRS, grėsminga; PD I	Nežinoma, 2014 m. 3–4 perinčios poros.
9.	Raudonkojis tulikas (<i>Tringa totanus</i>)	SRS, pažeidžiama	Nežinoma, 2002–2015 m. 1–6 perinčios poros.
10.	Gaidukas (<i>Calidris pugnax</i>)	SRS, trūksta duomenų; PD I	Nežinoma, 2008–2014 m. 1–3 perinčios poros.
11.	Upinė žuvėdra (<i>Sterna hirundo</i>)	PD I	Nestabili, 2005–2023 m. 150–290 perinčių porų.
12.	Mažasis kiras (<i>Hydrocoleus</i>	SRS, kritiškai grėsminga; PD I	Bloga, 2001–2007 m. perėjo 2–5 poros. Nuo 2009 m. perinčių neregistruota.

	<i>minutus</i>)		
13.	Didysis baltasis garnys (<i>Ardea alba</i>)	PD I	Gera, 2015–2025 m. Teritorijoje maitinasi už Teritorijos ribų perintys individai.
14.	Nendrinė lingė (<i>Circus aeruginosus</i>)	PD I	Gera, 2004–2025 m. Teritorijoje maitinasi už Teritorijos ribų perintys individai.

* - SRS – Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašas, patvirtintas aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. 504 (suvestinė redakcija nuo 2026-01-28); „pažeidžiama“ – vertinimas Lietuvos raudonojoje knygoje pagal Tarptautinės gamtos apsaugos sąjungos (IUCN) kategorijas;

* - PD I – Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos I priedo rūšis.

7. Visa teritorija patenka į Kultūros vertybių registre registruotų nekilnojamojo kultūros paveldo komplekso Reškutėnų piliakalnio su gyvenviete (unikalus objekto kodas kultūros vertybių registre 24138) vizualinės apsaugos pozonį. Teritorijoje yra nekilnojamojo kultūros paveldo objektas Kretuonų senovės gyvenvietės III (unikalus objekto kodas kultūros vertybių registre 2384) (4 priedas). Šiems objektams nepatvirtinti individualūs apsaugos reglamentai. Didžioji sala patenka į Aukštaitijos nacionalinio parko Kretuono kraštovaizdžio draustinio kultūros paveldo objekto reguliuojamos apsaugos zoną, kurioje pagal Saugomų teritorijų apsaugos reglamentą tikslinga palaikyti tradicines (įprastas) naudojimo formas, užtikrinančias nustatytosios vertės išsaugojimą, ir gerinti šių vertybių eksponavimo sąlygas. Veiksmų plane numatytos gamtotvarkinės priemonės nepažeidžia Kultūros vertybių registre registruotų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų/kompleksų priežiūros ir naudojimo sąlygų, nurodytų Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 60 str., ir atitinka Saugomų teritorijų tipinio reglamento sąlygas.

II. PAGRINDŽIAMOJI DALIS

2.1. Gamtosaugos problemų aprašymas

8. Teritorijos salose peri visa vietinė PAST *Kretuono ežeras* upinės žuvėdros ir 50–100 % gaiduko populiacijos. Iki 2007 m. Didžiojoje saloje perėjo ir visi PAST mažieji kirai. Taip pat Teritorijoje peri ar perėjo po 2000 m. dar 8 saugomos antinių ir tilvikinių paukščių rūšys. Kretuono ežero Didžioji sala garsėjo kaip viena svarbiausių saugomų retų antinių ir tilvikinių paukščių perimviečių Lietuvoje. Nuo 1975 m. nustojus saloje ganyti gyvulius, ji palaipsniui užaugo sumedėjusia ir aukšta žoline augmenija, dėl ko saloje išnyko visos saugomos perinčios antinių ir tilvikinių paukščių rūšys. Nuo 2000 m. iškirtus sumedėjusią augmeniją ir salą nušienavus, į ją sugrįžo perėti dalis saugomų paukščių rūšių. Kadangi saloje neliko tradicinio ūkininkavimo, ji periodiškai šienaujama ar atskirais metais net nuganoma per įvairias gamtotvarkos iniciatyvas. Nuo 2006 m. sala tvarkyta pagal Didžiosios salos ir Žemaitiškės pievų tvarkymo programą, 2013–2014 m. – įgyvendinant Gaiduko apsaugos 2012–2014 m. veiksmų planą, nuo 2015 m. sala tvarkoma vadovaujantis Aukštaitijos nacionalinio parko tvarkymo plano nuostatomis. 2018–2022 m. salos tvarkymas vykdytas projekto „Suinteresuotų institucijų pajėgumų pritaikymas gerinant upinių ir mažųjų žuvėdrų apsaugos būklę Lietuvoje“ LIFE17 NAT/LT/000545 rėmuose. Nuo 2025 m. Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija (toliau – Direkcija) Didžiosios salos šienavimą deklaruoja pagal Kaimo plėtros strateginio plano priemones. Šiuo metu salos ir joje perinčių (ar perėjusių) PAST *Kretuono ežeras* tikslinių rūšių – gaiduko, upinės žuvėdros ir mažojo kiro vietinės populiacijos būklė tiesiogiai priklauso nuo saloje vykdomų gamtotvarkos priemonių (šienavimo, ganymo, biomasės pašalinimo). Nevykdant šių priemonių saloje (salose) vyksta spartūs sukcesijos procesai – užaugimas aukšta žoline ir sumedėjusia augmenija. Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planų) aiškinamojo rašto pagrindinių sprendinių (toliau – Sprendiniai), patvirtintų Lietuvos

Respublikos Vyriausybės 1997 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 416 „Dėl Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo schemos patvirtinimo“, 17.4. punktas įpareigoja Direkciją atlikti Kretuono ežero Didžiosios salos gamtotvarkos darbus (šienauti, ganyti, pašalinti biomasę). Tačiau minėtas dokumentas nedetalizuoja jų atlikimo būdų, siektinų verčių. Šiame Veiksmų plane nustatomos konkrečios, tęstinės ir ilgalaikės „Natura 2000“ teritorijos apsaugos priemonės, nurodomi tinkamiausi įgyvendinimo būdai ir siektinos vertės.

9. Šalia Didžiosios salos yra 2 nedidelės salelės, kuriose nušienavus sumedėjusią ir aukštą žolinę augmeniją, jos taptų svarbiomis atsarginėmis ar satelitinėmis perimvietėmis saugomoms paukščių rūšims. Pavyzdžiui, jos būtų svarbios ir atvejais, jei Didžiojoje saloje nors ir trumpam atsitiktinai įsikurtų lapės ar usūriniai šunys (kas jau buvo registruota). Šių salelių sutvarkymas taip pat pagerintų bendrą tikslinių ir kitų saugomų paminėtų vandens paukščių rūšių bei jų buveinių būklę.

10. Dėl Teritorijos sparčios sukcesijos net vienerių metų gamtotvarkos darbų nevykdymas gali ženkliai pabloginti saugomų tikslinių vertybių apsaugos būklę. Gamtotvarkos darbų finansavimo nebuvimas iš esmės lemtų vertybių apsaugos būklės blogėjimą.

2.2. Veiksmų plano tikslai

11. Veiksmų plano tikslai:

11.1. užtikrinti upinių žuvėdrų (ne mažiau 220 porų) ir gaidukų (ne mažiau kaip 3 patelių) perinčių populiacijų, jų veisimosi buveinių (ne mažesniame kaip 24 ha plote) palankią apsaugos būklę, tuo pačiu, sudarant palankias veisimosi sąlygas ir kitoms saugomoms žąsinių ir sėjikinių paukščių rūšims;

11.2. užtikrinti mažųjų kirų veisimuisi tinkamų buveinių (ne mažesniame kaip 24 ha plote) palankią apsaugos būklę, siekiant, kad jose perėtų ne mažiau kaip 3 mažojo kiro poros.

2.3. Veiksmų plano uždaviniai

12. Veiksmų plano tikslams pasiekti numatomi uždaviniai:

12.1. Suformuoti ir palaikyti upinei žuvėdrai, mažajam kirui ir gaidukui tinkamą (apaugusią žema augmenija) perimviečių aplinką ežero salose;

12.2. Užtikrinti upinės žuvėdros, mažojo kiro, gaiduko ir kitų saugomų žąsinių ir sėjikinių paukščių veisimosi sėkmingumą.

2.4. Veiksmų plano priemonės

13. Veiksmų plano uždaviniams pasiekti numatytos priemonės, jomis siektini rodikliai teikiami 2 lentelėje.

2 lentelė. Veiksmų plano priemonės, jų įgyvendinimo rodikliai.

Uždaviniai	Priemonės pavadinimas	Atsakinga institucija	Įgyvendinimo periodiškumas	Priemonių įgyvendinimo rodikliai
1. Suformuoti ir palaikyti upinei žuvėdrai, mažajam kirui ir gaidukui tinkamą (apaugusią žema augmenija) perimviečių aplinką ežero salose	1.1. Organizuoti reguliarių žolinės augmenijos ir sumedėjusios augmenijos atžalų pjovimą, neleidžiant saloms užželti aukštažole augmenija (tvarkymo plotai Nr. 1–3; 24,14 ha, 5 priedas). Esant galimybei rekomenduojama organizuoti nupjautos biomasės pašalinimą iš salų	Direkcija, Lietuvos ornitologų draugija (toliau – LOD)	Kasmet	1. Kasmet išpjauta bei pagal poreikį pašalinta žolinė augmenija ir sumedėjusios augmenijos atžalos ežero salose ne mažiau kaip 24,14 ha plote. 2. Perėjimo vietose palaikoma žemažolė augmenija (žolė nušienauta, nėra sumedėjusios augmenijos). 3. Vidutinis perinčių upinių žuvėdrų skaičius per veiksmų plano galiojimo metus ne mažesnis kaip 220 porų, gaidukų – ne mažiau kaip 3 patelės (rodiklis proporcingas PAST apsaugos tikslų daliai).
2. Užtikrinti upinės žuvėdros, mažojo kiro, gaiduko ir kitų saugomų žąsinių ir sėjikinių paukščių veisimosi sėkmingumą	2.1. Organizuoti lapių ir mangutų operatyvų sumedžiojimą salose, jei registruojamas jų buvimas* (tvarkymo plotai Nr. 1–3; 24,14 ha, 5 priedas)	Direkcija, medžioklės ploto vieneto naudotojas	Pagal poreikį	1. Suorganizuotas lapių ir mangutų sumedžiojimas salose užregistravus jų buvimą po ledo nutirpimo prieš paukščių veisimosi sezoną (esant būtinybei ir kitu metu). 2. Salose neregistruojama lapių ir mangutų.
	2.2. Organizuoti kanadinių audinių gausos reguliavimą	Direkcija, medžioklės ploto vieneto naudotojas	Pagal poreikį	1. Suorganizuotas kanadinių audinių gausos reguliavimas salose užregistravus reikšmingą (sunaikinta virš 30 % dėčių) jų poveikį paukščių dėtims. 2. Vidutinis metinis upinių žuvėdrų dėčių žūties procentas nesiekia 30 %.

*-lapių ir mangutų buvimas salose pirmiausiai stebimas po žiemos nutirpus ledui, prieš paukščių veisimosi sezoną (esant būtinybei ir kitu metu).

2.5. Priemonių detalūs aprašymai

14. **1 uždavinys.** Suformuoti ir palaikyti upinei žuvėdrai, mažajam kirui ir gaidukui tinkamą (apaugusią žema augmenija) perimviečių aplinką ežero salose:

14.1. **1.1. Priemonė.** *Kasmet organizuoti reguliary žolinės augmenijos ir sumedėjusios augmenijos atžalų pjovimą, neleidžiant saloms užželti aukštažolė augmenija (tvarkymo plotai Nr. 1–3; 24,14 ha, 5 priedas). Esant galimybei rekomenduojama organizuoti nupjautos biomasės pašalinimą iš salų.*

Augalija pjaunama kasmet, liepos antroje pusėje. Taip pat, pagal poreikį kitu (ne paukščių veisimosi) metų laiku (pavyzdžiui, žiemą nuo ledo) pradedant nuo sausumos linijos 2 metrų atstumu išskertama didžioji dalis vandenyje aplink salas augančios augalijos: visos tankios nendrės ir sumedėję augalai. Nupjauta biomasė susmulkinama ir paskleidžiama vietoje. Esant galimybei biomasę rekomenduojama pašalinti iš tvarkymo plotų (į kompostavimo aikštes, ūkininkų poreikiams). Šienavimo technika į salą plukdoma plaustu. Priemonės įgyvendinimo sąlyga – būtinas kasmetinis finansavimas. Didžiojoje saloje pievas deklaruoja Direkcija, kas užtikrina dalinį finansavimą pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros strateginio plano priemones.

15. **2 uždavinys.** Sudaryti tinkamas sąlygas upinės žuvėdros, mažojo kiro, gaiduko ir kitų saugomų žąsinių ir sėjikinių paukščių sėkmingam veisimuisi:

15.1. **2.1. Priemonė.** *Organizuoti lapių ir mangutų operatyvų sumedžiojimą salose, jei registruojamas jų buvimas (tvarkymo plotas Nr. 1; 23,3 ha, 5 priedas).*

Priemonė vykdoma pagal poreikį, t.y. jei registruojamas lapių ir mangutų buvimas salose. Pasitaiko atvejų, kai žiemą į salas šios rūšys patenka ledu ir ledui nutirpus jose lieka. Tokie atvejai paprastai tampa pražūtingi salose perinčių paukščių dėtims ir jaunikliams. Todėl kasmet nutirpus ledui, prieš paukščių veisimosi sezoną, turi būti patikrinama, ar salose po žiemos liko šių plėšrūnų. Užregistravus lapių ir mangutų buvimą salose, būtina operatyviai (prieš paukščių perėjimo sezoną, esant būtinybei ir kitu metu) organizuoti jų sumedžiojimą vadovaujantis Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašu bei Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėmis. Priemonė vykdoma bendradarbiaujant su vietiniu medžioklės ploto vieneto naudotoju. Šiuo tikslu su juo sudaroma bendradarbiavimo sutartis, pan.

15.2. **2.2. Priemonė.** *Organizuoti kanadinių audinių gausos reguliavimą (tvarkymo plotai Nr. 1–3; 24,14 ha, 5 priedas).*

Priemonė vykdoma pagal poreikį, nustačius masinį salose perinčių upinių žuvėdrų dėčių sunaikinimą (> 30 %) dėl kanadinių audinių poveikio, ir vykdoma iki paukščių veisimosi sezono pabaigos (iki liepos 31 d.). Audinės gaudomos gyvagaudžiais spąstais, juos išdėliojant taip, kad jų tikrinimas netrikdytų perinčių paukščių. Spąstai turi būti tikrinami bent kartą per parą. Į juos pakliuvę kiti gyvūnai paleidžiami vietoje. Priemonė vykdoma bendradarbiaujant su vietiniu medžioklės ploto vieneto naudotoju, vadovaujantis Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašu bei Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėmis.

2.6. Veismų plano tvarkymo plotai

16. Visi tvarkymo plotai yra valstybinėje žemėje ir valstybiniame vandens telkinyje.

16.1. **Tvarkymo plotas Nr. 1.** Tvarkymo plotas užima 23,3 ha ir yra valstybinėje žemėje. Jis apima Kretuono ežero Didžiąją salą, kurios valdytojas yra Direkcija. Saloje vyrauja žolinė augmenija. Tvarkymo plotas supamas vandens, todėl pasiekiamas tik plaukiojimo priemonėmis. Tvarkymo plote planuojamos 1.1., 2.1. ir 2.2. priemonės.

16.2. **Tvarkymo plotai Nr. 2–3.** Tvarkymo plotas Nr. 2 užima 0,51 ha, tvarkymo plotas Nr. 3 – 0,33 ha ir yra valstybinėje žemėje bei apima dvi greta Didžiosios salos esančias nedideles saleles, kurių valdytojas Veismų plano rengimo metu yra Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Tvarkymo plotai supami vandens, todėl pasiekiami tik plaukiojimo priemonėmis.

Salelės apaugusios aukšta žoline augmenija ir negausiai sumedėjusios augmenijos atžalomis. Tvarkymo plotuose planuojama 1.1. ir pagal poreikį 2.2. priemonės.

2.7. Veiksmų plano finansavimo šaltiniai ir preliminarus lėšų poreikis priemonių įgyvendinimui

17. Pagrindiniai šiame Veiksmų plane numatytų priemonių finansavimo šaltiniai yra Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, Europos Sąjungos paramos fondų, Aplinkos apsaugos rėmimo programos, Lietuvos ornitologų draugijos, taip pat teisės aktų nustatyta tvarka gautos kitos lėšos. Preliminariai vertinama, kad priemonių įgyvendinimas 10 metų laikotarpiui gali kainuoti **25 688 EUR**. Finansinių išteklių analizė pateikta 2 lentelėje.

2 lentelė. *Finansinių išteklių poreikio analizė veiksmų plano priemonėms įgyvendinti (pagal Veiksmų plano rengimo metu galiojusius įkainius, kurie vėliau gali būti tikslinami).*

1.1 priemonė. Organizuoti reguliarių žolinės augmenijos ir sumedėjusios augmenijos atžalų pjovimą, neleidžiant saloms užželti aukštažole augmenija (be biomasės pašalinimo) Veiklą sudaro: 1. Salų šienavimas (10 kartų)				
Darbai/paslaugos	Mato vnt.	Kiekis	Kaina, Eur su PVM	
			Vieneto kaina	Iš viso per 10 metų reikia:
Salų šienavimas (10 kartų)	ha	24,14	80,00	24140,00
Iš viso su PVM				24140,00
2.1 priemonė. Organizuoti lapių ir mangutų operatyvų sumedžiojimą salose, jei registruojamas jų buvimas Veiklą sudaro: 1. Komunikacija su vietos medžioklės ploto vieneto naudotoju (3 kartai po 2 val.) 2. Lapių ir / ar usūrinių šunų sumedžiojimas (3 kartai po 8 val.)				
Darbai/paslaugos	Mato vnt.	Kiekis	Kaina, Eur su PVM	
			Vieneto kaina	Iš viso
Komunikacija su vietos medžioklės ploto vieneto naudotoju	Val.	6	15,19	91,14
Lapių ir / ar usūrinių šunų likvidavimas	Kartas*	3	128	384,00
Iš viso su PVM				475,14
* - kuras ir darbo valandos.				
2.2 priemonė. Organizuoti kanadinių audinių gausos reguliavimą pagal poreikį Veiklą sudaro: 1. Komunikacija su vietos medžioklės ploto vieneto naudotoju (2 kartai po 2 val.) 2. Spąstų įsigijimas 3. Kanadinių audinių gaudymas				
Darbai/paslaugos	Mato vnt.	Kiekis	Kaina, Eur su PVM	
			Vieneto kaina	Iš viso
Komunikacija su vietos medžioklės ploto vieneto naudotoju	Val.	4	15,19	60,76
Spąstų įsigijimas	Vnt.	10	50	500,00

Kanadinių audinių gaudymas	Kartas	2	256	512,00
Iš viso su PVM				1072,76

III. BAIGIAMOJI DALIS

3.1. Už veiksmų plano priemonių įgyvendinimo organizavimą, koordinavimą ir priežiūrą atsakingos institucijos ir jų funkcijos

18. Veiksmų plane numatytų priemonių įgyvendinimą koordinuoja Direkcija, kuri yra atsakinga už teritorijoje nustatytų Europos Bendrijos svarbos rūšių palankios apsaugos būklės užtikrinimą, kitų saugomų gamtos vertybių priežiūrą.

19. Už Veiksmų plano priemonės 1.1 įgyvendinimo organizavimą Tvarkymo plote Nr. 1 atsakinga Direkcija, o Tvarkymo plotuose Nr. 2–3 – LOD. Už priemonių 2.1 ir 2.2 įgyvendinimo organizavimą atsakinga Direkcija, kuri šiuo tikslu sudaro sutartį su vietos medžioklės ploto vieneto naudotoju. Pagal būtinybę ir galimybę atskiros priemonės gali būti įgyvendinamos Direkcijai bendradarbiaujant su LOD.

20. Direkcija, siekdama išsaugoti biologinę įvairovę (natūralias buveines, retas ir nykstančias rūšis), vykdo šias Direkcijos nuostatuose, patvirtintuose Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2026 m. kovo 5 d. Įsakymu Nr. V-34 „Dėl Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos nuostatų patvirtinimo“ nustatytas pagrindines funkcijas, susijusias su Veiksmų plano įgyvendinimu:

20.1. išlaikydama ekosistemų stabilumą arba jas atkurdamą, tvarkydama ir atkurdamą natūralias buveines, gerindama jų būklę bei užtikrindama racionalų naudojimą saugomose teritorijose, įskaitant „Natura 2000“ tinklo teritorijas: įgyvendina ekosistemų, natūralių buveinių ir rūšių apsaugos, tvarkymo bei atkūrimo priemones, numatytas strateginio ir teritorijų planavimo dokumentuose; vykdo priemones, susijusias su invazinių rūšių valdymu ir naikinimu;

20.2. didindama kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos vertybių ištirtumą, užtikrindama duomenų apie kraštovaizdį, biologinę įvairovę, gamtos vertybes bei jų būklę patikimumą saugomose teritorijose, įskaitant „Natura 2000“ tinklo teritorijas: vykdo kraštovaizdžio ir gyvosios gamtos (natūralių buveinių, rūšių), gamtos vertybių stebėseną (monitoringą) bei taikomuosius mokslinius tyrimus; vertina gamtos vertybių būklę arba organizuoja vertinimą; vertina griežtai saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių būklę, tikrina ir teikia duomenis Saugomų rūšių informacinei sistemai apie saugomas rūšis, jų augavietes ir radavietes; organizuoja kraštovaizdžio kompleksų, gamtos vertybių tvarkymą bei priežiūrą, t. y. pagal kompetenciją įgyvendina saugomų teritorijų specialiojo ir strateginio planavimo dokumentuose numatytas apsaugos ir tvarkymo priemones.

21. Direkcijoje turėtų būti paskirtas atsakingas asmuo, kuris tiesiogiai koordinuos Veiksmų plane numatytus veiksmus. Direkcija ieško būdų numatytiems darbams atlikti, rangovų vienai ar kitiems veiklai atlikti, vykdo (arba dalyvauja vykdam) atliekamų darbų vertinimą, esant reikalui – konsultuoja potencialius rangovus gamtotvarkos darbų klausimais.

22. LOD tikslai ir uždaviniai pagal įstatus yra:

22.1. rūpintis Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamųjų vietų apsauga bei globa;

22.2. organizuoti ir vykdyti paukščių mokslinius ir kitus tyrimus bei jų stebėseną,

23. Direkcija ir LOD privalo imtis priemonių, kad būtų išvengta perinčių gaidukų, upinių žuvėdrų bei kitų salų gamtinių vertybių būklės blogėjimo, sukurtos palankios sąlygos mažajam kirui, antiniams ir tilvikiams paukščiams perėti.

3.2. Veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenos ir rezultatų vertinimo tvarka

24. Stebimi šie siektinų priemonių įgyvendinimo poveikio tikslinėms vertybėms rodikliai, pagal kuriuos vertinamas veiksmų plano tikslų pasiekimas bei atskirų priemonių įgyvendinimo efektyvumas:

24.1. Kasmetinis gaiduko, upinės žuvėdros ir mažojo kiro perinčių porų skaičius, vietos savybių išsaugojimo laipsnis;

24.2. Kasmetinis išpjautos augmenijos plotas, augmenijos aukštis tvarkymo plotuose prieš kiekvieną paukščių veisimosi sezoną;

24.3. Salose kasmet registruotų / sumedžiotų lapių ir mangutų bei sugautų kanadinių audinių skaičius, kasmet dėl jų veiklos žuvusių upinių žuvėdrų dėčių procentinė dalis.

25. Saugomų vertybių – gaiduko, upinės žuvėdros ir mažojo kiro (perinčių porų skaičiaus, vietos savybių išsaugojimo laipsnio) monitoringas atliekamas vadovaujantis Europos Bendrijos svarbos paukščių rūšių monitoringo metodikomis, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT) direktoriaus tvirtinamais Europos Bendrijos svarbos paukščių rūšių, kurių apsaugai būtina steigti teritorijas, monitoringo „Natura 2000“ tinkle metiniais planais, PAST „Kretuono ežeras“ LTSVEB003 individualia teritorijos monitoringo programa.

26. Kiekvienos stebėsenos duomenys teikiami Biologinės įvairovės informacinėje sistemoje monitoringo duomenų informacinėje sistemoje „biomon.lt“. Stebėseną vykdo Direkcija. Netikslinių PAST saugomų rūšių stebėseną vykdoma pagal galimybes, duomenys pateikiami į Saugomų rūšių informacinę sistemą.

27. Atliktų Teritorijos tvarkymo darbų plotiniai duomenys pateikiami Biologinės įvairovės informacinėje sistemoje (toliau – BIIS) gamtotvarkos modulyje *gamtotvarka.biis.lt* ne vėliau kaip per 15 d. d. po kiekvienų darbų užbaigimo, nurodant PAST pavadinimą, atliktų priemonių plotą (ha), priemonės veiklas, kitus reikalaujamus duomenis. Stebėseną ir duomenų suvedimą vykdo Direkcija.

28. Lapių ir mangutų poveikį tikslinėms paukščių rūšims (santykinis šių plėšrūnų sunaikintų dėčių kiekis nuo bendro dėčių kiekio) vertina/organizuoja Direkcija kasmetinės planinės stebėsenos metu ar informaciją apie jų poveikį gauna kitais būdais.

29. Surinkti duomenys pateikiami Veiksmų plano peržiūros ataskaitoje, kurią rekomenduojama parengti vadovaujantis Saugomų teritorijų gamtotvarkos planų, tikslinių programų ir veiksmų planų rengimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. D1-180, 2 priede teikiamais nurodymais peržiūros ataskaitų turiniui.

30. Esant poreikiui tikslinti Veiksmų planą, jo papildomą peržiūrą vykdo ir parengia ataskaitą bei tikslinimą inicijuoja Direkcija, kuri, gavusi VSTT pritarimą, vykdo Veiksmų plano tikslinimą, derinimą. Veiksmų plano tikslinimą gali inicijuoti ir VSTT, o taip pat, kiti asmenys, kurie šiuo tikslu kreipiasi į Direkciją. Veiksmų planas peržiūrimas ne rečiau kaip kas 5 metus.

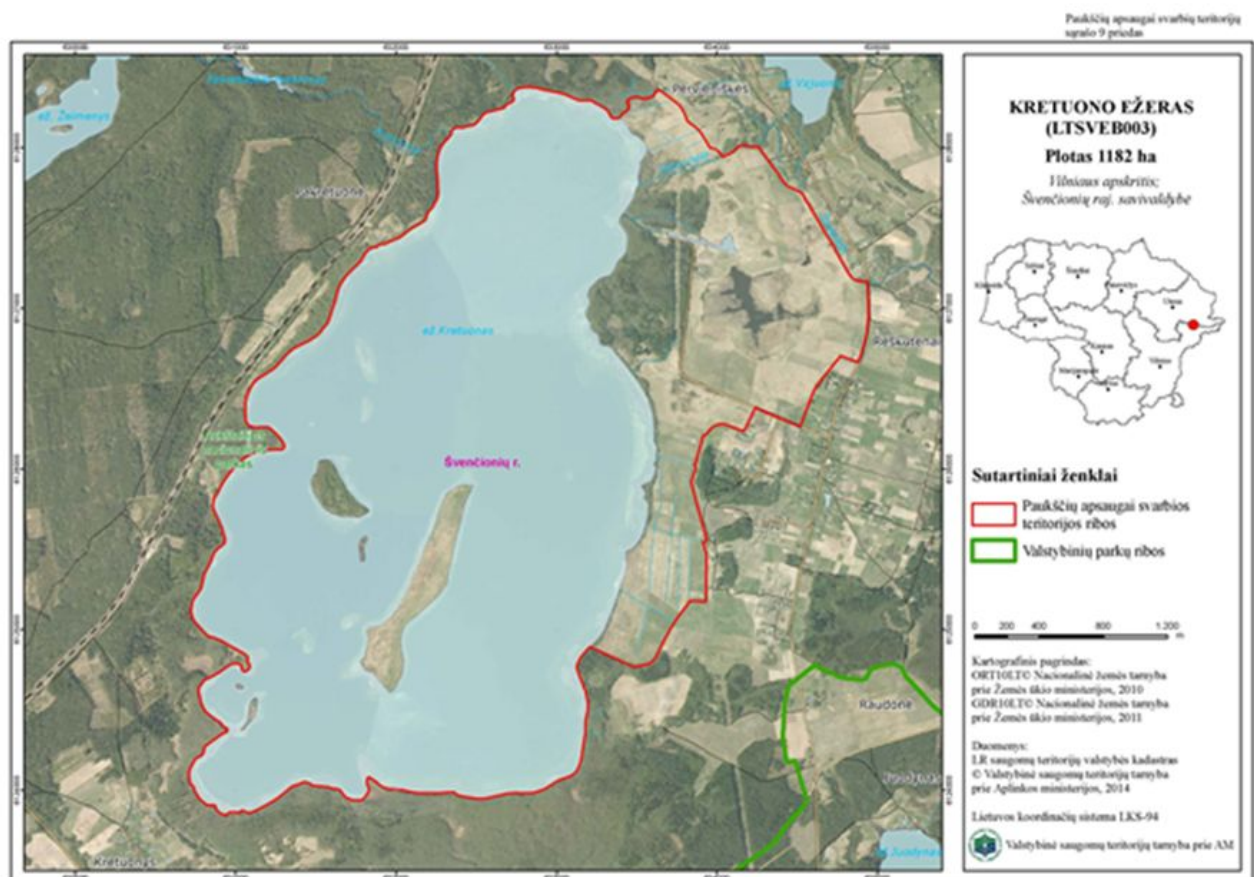
Paukščių apsaugai svarbios teritorijos –
Kretuono ežero (LTSVEB003) dalies
2027–2036 metų veiksmų plano
1 priedas

BAST Kretuono ežeras ir jo apylinkės ribos (mėlyna linija)

Paukščių apsaugai svarbios teritorijos –
Kretuono ežero (LTSVEB003) dalies
2027–2036 metų veiksmų plano
3 priedas

PAST Kretuono ežeras ribos

Paukščių apsaugai svarbios teritorijos –
Kretuono ežero (LTSVEB003) dalies
2027–2036 metų veiksmų plano
4 priedas

Veiksmų plano teritorijos kultūros paveldo objektai ir teritorijos su jų apsaugos zonomis

Paukščių apsaugai svarbios teritorijos –
Kretuono ežero (LTSVEB003) dalies
2027–2036 metų veiksmų plano
5 priedas

Veiksmų plano teritorijos ir tvarkymo plotų ribos

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos 188724381, Antakalnio g. 25, LT-10312 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PAUKŠČIŲ APSAUGAI SVARBIOS TERITORIJOS – KRETUONO EŽERO (KODAS LTSVEB003) DALIES 2027–2036 METŲ VEIKSMŲ PLANO PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2026-10-12 Nr. V-145
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Agnė Jasinavičiūtė-Trakimienė, Direktorius
Sertifikatas išduotas	AGNĖ JASINAVIČIŪTĖ, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie AM LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-10-12 15:46:03 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2026-10-12 15:46:11 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA ECC, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2024-07-03 11:44:01 – 2028-07-02 11:44:01
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2025-05- 16 11:31:08 iki 2028-05-15 11:31:08
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.90.5
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2026-10-13 08:27:11)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2026-10-13 08:27:11 DBSIS